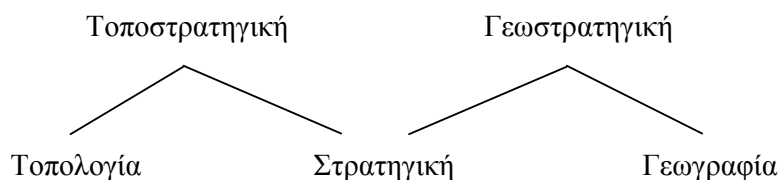

Ο ορισμός της τοποστρατηγικής

N. Λυγερός

Στο πλαίσιο της μεγάλης στρατηγικής, όπου επιτρέπεται να αναθεωρήσουμε τις έννοιες της στρατηγικής ή της τακτικής, η γεωστρατηγική είναι απαραίτητη στην επίλυση προβλημάτων αποτελεσματικότητας σε πραγματικές καταστάσεις. Στις θεωρητικές μας έρευνες πάνω σ' αυτό που ονομάζουμε αφαιρετική στρατηγική, καταλήξαμε να θέσουμε μια πραγματική μεθοδολογία η οποία ανταποκρίνεται σε αυτό που πλέον ονομάζουμε, νοητική στρατηγική. Το υπόβαθρό της είναι η θεωρία των νοητικών σχημάτων. Για να εφαρμόσουμε τέτοιου τύπου σχήματα, είναι αναγκαίο να τα συμπεριλάβουμε στο πλαίσιο της κλασικής στρατηγικής. Σε αυτή την προοπτική μελετούμε τη γεωστρατηγική, η οποία συνδυάζει τα οράματα της στρατηγικής και της γεωστρατηγικής, έτσι ώστε να κατανοούμε, να διαχειριζόμαστε και να επιλύουμε πραγματικά προβλήματα. Όμως, η αυστηρά γεωγραφική τοποθέτηση θέτει ένα πρόβλημα ενδογενές. Διότι η γεωστρατηγική δεν είναι ούτε γεωγραφία στρατηγικής, ούτε στρατηγική γεωγραφίας, αλλά ένα σύμπλεγμα που εκφυλίζεται όταν διαχωρίζονται αυτά τα συνιστώσα στοιχεία. Η γεωστρατηγική ζει στην κλειστότητα για να δράσει μέσα στην πραγματικότητα. Αυτό το γνωστικό αντικείμενο είναι εξαιρετικά αποτελεσματικό για τη διαχείριση εδαφικών δεδομένων κυρίως όταν είναι σταθερά. Σε κάθε περίπτωση, η γεωστρατηγική έχει νόημα από τη στιγμή που η απόσταση είναι καθορισμένη. Έτσι, έχουμε τις έννοιες της εγγύτητας και της προσβασιμότητας οι οποίες μπορούν επίσης να παίξουν μέσω της αντίθεσής τους. Σε θεωρητικό επίπεδο, τα τεχνικά προβλήματα εμφανίζονται όταν βρισκόμαστε εκτός εδαφικού χώρου. Όντως, στο θαλάσσιο και στον εναέριο χώρο ή ακόμα στο διάστημα, οι έννοιες της εγγύτητας και της προσβασιμότητας είναι εντελώς διαφορετικές. Είναι προφανές ότι αυτό προκύπτει λόγω του ότι μεταβάλλεται η φύση της έννοιας της απόστασης. Για να είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε αυτή τη δυσκολία, είναι αναγκαίο να διαχειριστούμε θεμελιώδεις έννοιες, αναμφισβήτητα απλούστερες εκ πρώτης όψης, αλλά ανθεκτικές για να μας οδηγήσουν σε γενικεύσεις όσον αφορά στην έννοια της απόστασης, όπως στο πλαίσιο των δικτύων ή πιο γενικά των διακριτών χώρων. Είναι με αυτόν τον τρόπο που στις έρευνές μας εκμεταλλευόμαστε έννοιες όπως αυτές του συμπαγούς και της συνοχής. Στην πραγματικότητα, εμπλέκουμε την τοπολογία και περισσότερο τη γεωμετρία στη στρατηγική. Γι' αυτόν το λόγο, θεωρούμε απαραίτητο να δημιουργήσουμε το νεολογισμό της τοποστρατηγικής για να εκμεταλλευτούμε εκτενώς αυτή την προσέγγιση. Αυτή η δημιουργία είναι βέβαια μια απαγωγή, ωστόσο παραμένει αναλογική. Έτσι, όπως και στο παράδειγμα της γεωστρατηγικής η οποία αντιπροσωπεύει τη σύνθεση της γεωγραφίας και της στρατηγικής, επινοήσαμε την τοποστρατηγική ως τη γνωστική σύνθεση της τοπολογίας –και όχι της τοπογραφίας– και της στρατηγικής. Έχουμε, λοιπόν, αυτή τη φορμαλιστική αναλογία:

Αυτή η αναλογία είναι πολλαπλής και σταθερής φύσης. Η τοποστρατηγική εκμεταλλεύεται το γεωγραφικό όραμα. Ωστόσο, δρα στο μαθηματικό πυρήνα. Επικεντρώνεται, λοιπόν, πάνω σε στοιχεία πιο θεμελιώδη από μαθηματικής άποψης και ως εκ τούτου πιο βασικά από γεωπολιτικής άποψης. Αλλιώς διακινδυνεύουμε να διαπράξουμε λάθος, συγχύζοντάς την με την έννοια της τοπογραφίας. Από κάθε άποψη του θέματος, η τοποστρατηγική έχει ως στόχο να αξιοποιήσει στρατηγικά τοπολογικές έννοιες, αλλά επίσης να θέσει μια στρατηγική προσαρμοσμένη στον τόπο. Τόσο η γεωστρατηγική όσο και η τοποστρατηγική μπορούν να συμπεριλάβουν διαχρονικά στοιχεία στην αναλογία τους. Όσον αφορά στο συνδυασμό των δύο, μας επιτρέπει να είμαστε πιο κοντά στην αφαιρετική στρατηγική η οποία δεν εμπεριέχει με σαφή τρόπο την έννοια της απόστασης. Άρα, μπορεί να εκλάβει τις οντότητες ως πολλαπλότητες. Θεωρούμε ότι η Μεσόγειος και η Βαλκανοποίηση, με τις οποίες ασχοληθήκαμε σε προηγούμενες μελέτες, αντιπροσωπεύουν παραδείγματα τοποστρατηγικής. Χωρίς αυτό να είναι καθόλου περιοριστικό για το πεδίο της τοποστρατηγικής.